

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Rudolfa Čirča a sudcov JUDr. Evy Sakálovej a JUDr. Ivana Machyniaka v právnej veci žalobkyne **B. A.**, so sídlom v T., proti žalovanému **O. P.**, bývajúcemu v Ž., **o vypratanie bytu**, vedenej na Okresnom súde Žilina pod sp.zn. 17 C 120/2005, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 15. novembra 2007 sp.zn. 5 Co 7/2007 rozhodol

t a k t o :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline z 15. novembra 2007 sp.zn. 5 Co 7/2007 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Žalobou podanou na Okresnom súde Žilina 16. mája 2005 sa žalobkyňa domáhala voči žalovanému vypratania bytu č. X. v B. dome súp. č. X. (pôvodne X.) na B.. Uplatnený nárok odôvodnila skončením nájmu označeného služobného bytu a neplatením nájomného a úhrad za plnenia poskytované s užívaním bytu žalovaným.

Okresný súd Žilina rozsudkom z 30. októbra 2006 č.k. 17 C 120/2005-40 žalobu zamietol a žalovanému nepriznal náhradu trov konania. Zamietnutie žaloby odôvodnil nedostatkom aktívnej legitímácie žalobkyne poukazujúc na to, že byt, ktorého vypratania sa domáhala, je vo vlastníctve štátu – Slovenskej republiky, zatiaľ čo žalobkyňa je len správcom tohto majetku v zmysle zákona č. 278/1993 Z.z. o správe majetku štátu (ďalej len „zákon č. 278/1993 Z.z.“ alebo „zákon o správe majetku štátu“). Vyslovil názor, že oprávneným

subjektom v zmysle ustanovenia § 126 Obč. zákonníka, ktorý sa môže domáhať ochrany vlastníckeho práva voči tomu, kto do tohto jeho práva neoprávnene zasahuje, je vlastník.

Krajský súd v Žiline ako súd odvolací na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 15. novembra 2007 sp.zn. 5 Co 7/2007 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil a rozhodol, že žalovanému sa nepriznáva náhrada trov odvolacieho konania. Zároveň osobitným výrokom pripustil proti svojmu rozsudku dovolanie. Potvrdenie prvostupňového rozsudku odôvodnil jeho vecnou správnosťou stotožňujúc sa s právnym záverom súdu prvého stupňa o nedostatku aktívnej legitimácie žalobkyne domáhať sa vypratania bytu vo vlastníctve štátu.

Výrok o pripustení dovolania odôvodnil odvolací súd otázkou po právnej stránke zásadného významu, za ktorú považoval v podstate otázku, či ochrany vlastníckeho práva k veciam vo vlastníctve štátu sa môže domáhať (vo svojom mene) aj subjekt vykonávajúci k nim správu majetku štátu.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa. Navrhla, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Nesúhlasila s právnym záverom odvolacieho súdu o nedostatku svojej aktívnej legitimácie poukazujúc na ustanovenie § 126 ods. 2 Obč. zákonníka, v zmysle ktorého má obdobné právo na ochranu (ako vlastník) aj ten, kto je oprávnený mať vec u seba.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie bolo podané proti právoplatnému rozsudku odvolacieho súdu oprávnenou osobou (účastníčkou konania) v zákonnej lehote (§ 240 ods. 1 O.s.p.) a že ide o rozsudok, proti ktorému je prípustné (§ 238 ods. 3 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, bez nariadenia pojednávania (§ 243a ods. 1 veta za bodkočiarkou O.s.p.) a dospel k záveru, že ho treba zrušiť.

V danom prípade je dovolanie prípustné podľa § 238 ods. 3 O.s.p., t.j. len preto, že jeho prípustnosť vyslovil vo svojom potvrdzujúcom rozsudku odvolací súd, ktorý zároveň vo výroku rozsudku vymedzil otázku po právnej stránke zásadného významu. To znamená, že dovoľateľka bola oprávnená napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu len z dôvodu, že spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, a to iba v konkrétne vymedzenej otázke, pre ktorú bolo dovolanie pripustené. Dovolací súd preto skúmal v dovolacom konaní vecnú správnosť

napadnutého rozsudku odvolacieho súdu len vo vzťahu k tej otázke zásadného právneho významu, pre ktorú bolo pripustené dovolanie.

V preskúmvanej veci bolo zo skutkového hľadiska zistené, že žalobkyňa bola zriadená 1. júla 1993 Ministerstvom obrany Slovenskej republiky ako príspevková organizácia za účelom zabezpečenia bytov pre potreby rezortu ministerstva obrany a za účelom spravovania a rozvoja bytového fondu Armády Slovenskej republiky, že byt, ktorého vypratania sa domáhala, je vo vlastníctve štátu – Slovenskej republiky, a že žalobkyňa k nemu vykonáva správu majetku štátu.

Pri riešení otázky zásadného právneho významu, pre ktorú bolo pripustené dovolanie, vychádzal odvolací súd z názoru, že právo domáhať sa ochrany vlastníckeho práva k veciam vo vlastníctve štátu v zmysle § 126 ods. 1 Obč. zákonníka má len ich vlastník, t.j. štát, preto správca tohto majetku štátu nie je aktívne legitimovaný domáhať sa takejto ochrany. Tento právny názor nepovažuje dovolací súd za správny.

Vlastník má právo na ochranu proti tomu, kto do jeho vlastníckeho práva neoprávnene zasahuje; najmä sa môže domáhať vydania veci od toho, kto mu ju neprávom zadržuje (§ 126 ods. 1 Obč. zákonníka).

Obdobné právo na ochranu má aj ten, kto je oprávnený mať vec u seba (§ 126 ods. 2 Obč. zákonníka).

Pokiaľ je účastníkom občianskoprávných vzťahov štát, je právnickou osobou (§ 21 Obč. zákonníka).

Slovenská republika ako právnická osoba vlastní majetok a nakladá s ním prostredníctvom správcov majetku štátu v súlade s týmto zákonom. Správca podľa § 1 ods. 1 písm.a/ a b/ nemôže nadobúdať majetok do svojho vlastníctva. Správca majetku štátu vykonáva právne úkony pri správe majetku štátu v mene štátu (§ 2 ods. 2 zákona č. 278/1993 Z.z. v znení do 30.6.2007).

Správa majetku štátu je súhrn oprávnení a povinností správcu k tej časti majetku štátu, ktorý mu štát zveril do správy. Správca je oprávnený a povinný majetok štátu užívať

na plnenie úloh v rámci predmetu činnosti alebo v súvislosti s ním, nakladať s ním podľa tohto zákona, udržiavať ho v riadnom stave, využívať všetky právne prostriedky na jeho ochranu a dbať aby nedošlo najmä k jeho poškodeniu, strate, zneužitiu alebo zmenšeniu (§ 3 ods. 1 a 2 zákona č. 278/1993 Z.z.).

Subjektívne právo na ochranu vlastníckeho práva v zmysle § 126 ods. 1 Obč. zákonníka má vlastníč vecí. Je teda aktívne legitimovaným subjektom na podanie predovšetkým vindikačnej žaloby (žaloby o vydanie vecí) predpokladanej týmto ustanovením. Pokiaľ je však týmto vlastníkom štát, treba uvedené ustanovenie vykladať v súvislosti s § 21 Obč. zákonníka a zákonom o správe majetku štátu. Štát má v právnych vzťahoch dvojaké postavenie, ktoré je možné odlíšiť iba podľa typu právneho vzťahu, do ktorého štát v danom prípade vstupuje. Ak štát vystupuje ako nositeľ mocenských oprávnení, pri realizácii ktorých autoritatívne rozhoduje, je v takejto situácii subjektom verejného práva. Ak ale vstupuje do právnych vzťahov ako osoba v rovnom postavení s inými účastníkmi týchto vzťahov, stáva sa účastníkom súkromnoprávných, resp. občianskoprávných vzťahov. V týchto prípadoch má podľa § 21 Obč. zákonníka pozíciu právnickej osoby. Štát ako právna konštrukcia, podobne ako ostatné právnické osoby, nie je spôsobilý tvoriť sám osebe svoju vlastnú vôľu. Úkony štátu ako účastníka občianskoprávných vzťahov preto musia robiť k tomu povolané iné osoby. V prípade štátu sú to predovšetkým štátne orgány, ktoré sú povolané realizovať práva a povinnosti vyplývajúce z občianskoprávných vzťahov pre štát.

Z toho, že štát je ako účastník občianskoprávných vzťahov právnickou osobou vyplýva, že sa na neho vzťahujú všeobecné ustanovenia občianskeho a obchodného zákonníka, pokiaľ osobitné predpisy neustanovujú inak, alebo pokiaľ aplikácia všeobecných ustanovení nie je vylúčená povahou štátu. Štát ako vlastníč hmotného majetku (vecí) je v medziach zákona oprávnený predmet svojho vlastníctva držať, užívať, požívať jeho plody a úžitky a nakladať s ním, a jeho vlastnícke právo požíva rovnakú ochranu ako vlastnícke právo ostatných vlastníčkov. Svoje oprávnenia vlastníka však nevykonáva priamo. V zmysle citovaného ustanovenia § 2 ods. 2 zákona č. 278/1993 Z.z. štát ako právnická osoba vlastní majetok a nakladá s ním prostredníctvom správcov majetku štátu (ďalej aj len „správca“). Správcovia, pokiaľ sú nimi štátne rozpočtové a štátne príspevkové organizácie a štátne fondy, nemôžu nadobúdať majetok do svojho vlastníctva. K majetku, ktorý im štát zveril do správy, vykonávajú správu majetku štátu, ktorá na rozdiel od predchádzajúcej právnej úpravy (upravujúcej tzv. právo hospodárenia s národným majetkom) nie je konštruovaná ako

samostatné právo, ale ako faktický výkon oprávnení a povinností vymedzených zákonom. Medzi tieto oprávnenia a povinnosti patrí aj oprávnenie a povinnosť využívať všetky právne prostriedky na ochranu majetku štátu. Z uvedeného možno vyvodiť, že oprávneným subjektom domáhať sa ochrany vlastníckeho práva k veciam vo vlastníctve štátu v zmysle § 126 ods. 1 Obč. zákonníka je okrem štátu aj správca majetku štátu, ktorému bol tento majetok zverený do správy. Predpokladom úspešnosti vlastníckej žaloby podanej správcom vo vlastnom mene je preukázanie výkonu správy majetku štátu a tým aj vlastníckeho práva štátu a preukázanie neoprávneného zásahu do vlastníctva štátu k veci, zverenej správcovi do správy. Na tomto závere nič nemení skutočnosť, že novelou vykonanou zákonom č. 277/2007 Z.z. s účinnosťou od 1.7.2007 bol doplnený § 2 ods. 2 zákona č. 278/1993 Z.z. tak, že správca koná v mene štátu pred súdmi a inými orgánmi vo veciach, ktoré sa týkajú majetku štátu, ktorý spravuje, alebo sporného majetku, ktorého správcom by mal byť podľa tohto zákona alebo podľa osobitných predpisov. Použitie uvedeného ustanovenia v znení novely na prejednávany prípad neprichádzalo do úvahy z dôvodu, že žalobu v tejto veci nepodal štát, ale správca majetku štátu vo vlastnom mene. Okrem toho toto ustanovenie procesnej povahy oprávňujúce správcu konať pred súdmi a inými orgánmi v mene štátu, sa netýka otázky vyplývajúcej z hmotného práva a to otázky aktívnej legitímácie domáhať sa ochrany vlastníckeho práva štátu žalobou o vydanie veci (v prípade jej neoprávneného zadržovania) alebo negatívnou žalobou (v prípade iného neoprávneného rušenia než je zadržovanie veci), ktorú okrem štátu (v mene ktorého od 1.7.2007 koná správca), môže úspešne uplatniť i správca vo vlastnom mene ako subjekt oprávnený využívať tento právny prostriedok ochrany majetku štátu. V súvislosti s možnosťou aplikácie § 126 ods. 2 Obč. zákonníka pri posudzovaní aktívnej legitímácie v konaní o žalobe o vydanie veci alebo o negatívnej žalobe dovolací súd poznamenáva, že ak žalobca, domáhajúci sa ochrany ako vlastníka, nepreukáže svoje vlastnícke právo, nie je tým vylúčená možnosť jeho ochrany podľa tohto ustanovenia, ktoré predpokladá právo mať vec u seba, teda právo na faktické ovládanie veci. Vychádzajúc z toho, že správa majetku štátu nie je konštruovaná ako samostatné právo, ako aj s prihliadnutím na systematický výklad, zohľadňujúci osobitnú povahu štátu ako právnickej osoby a ustanovenia zákona o správe majetku štátu, a tiež s prihliadnutím na účel ochrany vlastníctva, možno v prípade neoprávneného zásahu do vlastníckeho práva štátu vykladať § 126 ods. 1 Obč. zákonníka rozširujúcim spôsobom, t.j. vyvodiť aktívnu legitímáciu správcu domáhať sa ochrany proti takémuto zásahu priamo z tohto ustanovenia.

Pretože v prejednávanej veci odvolací súd, riadiac sa iným právnym názorom, žalobu o vypratanie bytu vo vlastníctve štátu pre nedostatok aktívnej legitímácie žalobkyne ako správkyne tohto majetku zamietol, nerozhodol správne. Dovolací súd preto rozsudok odvolacieho súdu pre nesprávne právne posúdenie veci v otázke, pre ktorú bolo pripustené dovolanie, zrušil (§ 243b ods. 2 veta prvá O.s.p.) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2 veta druhá O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. septembra 2008

JUDr. Rudolf Čirč, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová